

ARAŞTIRMA MAKALESİ

ÖĞRETMENLERİN ÖZYETERLİK ALGILARININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Alper Aytaç^{a,*}

ÖZET

Bu araştırmanın amacı öğretmenlerin özyeterlik algılarını çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Tarama modeli ile tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu çeşitli branşlardan 249 öğretmen oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2001) tarafından geliştirilen ve Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Öğretmen Özyeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, bağımsız t testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda ise Tukey testi tercih edilmiştir. Verilerin analizine geçmeden hem ölçek genelinde hem de alt boyutlarda normallik varsayımlarına bakılmıştır. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1 ile +1 değerleri arasında olduğu tespit edilmiş ve verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin özyeterlik algıları "yüksek" düzeyde bulunmuştur. Bunun yanı sıra öğretmenlerin özyeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı, buna karşın branş, görev yapılan yerleşim birimi ve mesleki kıdeme göre anlamlı şekilde farklılaştığı ortaya çıkarılmıştır. Buna göre şehir merkezinde görev alan öğretmenlerin özyeterlik algıları, kırsalda görev alan öğretmenlerin özyeterlik algılarına göre daha yüksektir. Temel eğitim alanı (okul öncesi ve sınıf) öğretmenlerinin özyeterlik algıları, branş öğretmenlerinin özyeterlik algılarına göre daha yüksektir. Son olarak, öğretmenlerin özyeterlik algıları, mesleki kıdem arttıkça yükselmektedir.

29

Anahtar Kelimeler: Özyeterlik, Özyeterlik algısı, Öğretmen özyeterliği

MAKALE HAKKINDA

Gönderim Tarihi: 12 Haziran 2018
Revize Tarihi: 19 Haziran 2018
Kabul Tarihi: 25 Haziran 2018

DOI: 10.31805/acjes.433205

*Sorumlu Yazar: Alper Aytaç, Milli Eğitim Bakanlığı, Çakırca İlkokulu, İznik, Bursa, Türkiye.
E-Posta: alperaytac10@gmail.com
 <https://orcid.org/0000-0002-5087-8482>

E-ISSN: 2602-3342
Copyright © ACJES

RESEARCH ARTICLE

INVESTIGATING THE SELF-EFFICACY PERCEPTIONS OF TEACHERS ACCORDING TO SEVERAL VARIABLES

Alper Aytaç^{a,*}

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate teachers' self-efficacy factors according to several variables. The study was designed as a survey study, and 249 teachers from various fields participated in the study. "The Teacher Self-Efficacy Scale" which was developed by Tschannen-Moran and Woolfolk-Hoy (2001), and adapted by Çapa, Çakıroğlu and Sarıkaya (2005) was used to collect the data. The data were analyzed using an arithmetic mean, standard deviation, independent t-test, and one way ANOVA. The kurtosis and skewness values were found to be between -1 and +1, and the data were assumed as having normal distribution. According to the results of the study, the level of teachers' perceptions of self-efficacy was determined as "high". In addition, it was revealed that the teachers' self-efficacy perceptions did not show a significant difference based on the gender variable, but a significant difference was found in the variables of field of education, the region in which they work, and work experience. In this respect, the self-efficacy perception levels of teachers who work in the city center were found to be higher compared to the teachers who work in rural regions. The teachers in the field of basic education (preschool and classroom teachers) had higher self-efficacy perceptions compared to teachers from other fields. Finally, the self-efficacy perceptions of teachers' increase as their level of experience increases.

30

Keywords: Self-efficacy, Self-efficacy perception, Teacher self-efficacy

ARTICLE INFO

Received: 12 June 2018
Revised: 18 June 2018
Accepted: 25 June 2018

DOI: 10.31805/acjes.433205

*Correspondance Details: **Alper Aytaç**, Ministry of National Education, Çakırca Primary School, İznik, Bursa, Turkey.
E-Mail: alperaytac10@gmail.com
 <https://orcid.org/0000-0002-5087-8482>

E-ISSN: 2602-3342
Copyright © ACJES

Giriş

Özyeterlik, bireyin yaşamı boyunca karşılaşılabileceği çeşitli durumlarda ne ölçüde başarılı olabileceğine ilişkin kendi hakkındaki yargısını ifade etmektedir (Bandura, 1986). Bir başka deyişle özyeterliliğin, bireyin güç durumlar karşısında gerçekleştirebileceği eylemlere ilişkin kendine olan inancı olduğunu söylemek mümkündür (Senemoğlu, 2004). Bununla birlikte özyeterlik sadece bireylerin kendi davranışları üzerindeki denetimini değil, aynı zamanda duygusal ve psikolojik durumları da içermektedir. Bu doğrultuda özyeterliliğin bireylerin motivasyonel süreçlerini de etkilediğini söylemek mümkündür (Bandura, 1993; Stajkovic ve Luthans, 2002). Motivasyonel süreçler de okulda öğrenci öğrenmelerinin önemli bir etkeni konumundadır (Viau, 2015). Bu bakımdan özyeterliliğin de, öğrencinin öğrenme yaşantısındaki önemi ortaya çıkmaktadır. Nitekim alanyazında yapılan araştırmalar (Abalı Öztürk ve Şahin, 2015, Ahmad ve Safaria, 2013; Akengin, Yıldırım, İbrahimioğlu ve Arslan, 2014; Yılmaz, Yiğit ve Kaşaracı, 2012) öğrenci özyeterliliği ile öğrenme yaşantılarının ve akademik başarısının ilişkisini ortaya koymuştur.

Öğrencilerin özyeterlik algılarının güçlendirilmesinde öğretmen önemli bir konumdur. Bu doğrultuda öğretmen, öğrencilerinin bireysel farklılıklarına uygun öğretim uygulamaları planlamalı, çeşitli etkinliklerle öğretim uygulamalarını desteklemeli, geribildirimlerle sınıf atmosferini canlı tutmalıdır (Schunk, 1995; Senemoğlu, 2004). Öğretmenlerin öğretim sürecindeki bu çabaları ise mesleki yetkinlikleri hakkındaki inançları ile büyük ölçüde ilişkidir. Yani öğrenci özyeterliliği ve başarısında öğretmenin mesleki özyeterliliğinin önemli bir yer aldığını söylemek mümkündür (Bandura, 1993; Bandura, 1997). Bu doğrultuda öğretmen özyeterliliği, bir öğretmenin sahip olduğu mesleki alt yapısı ile öğrencide öğrenme davranışını ne düzeyde oluşturabileceğine ilişkin yargısı olarak ifade edilebilir (Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2001). Özyeterlik inancı yüksek olan öğretmenlerin öğrencilerini daha iyi motive edip, daha etkin bir öğretim gerçekleştirebileceklerini söylemek mümkündür (Tschannen-Moran, Woolfolk-Hoy ve Hoy, 1998). Bunun yanı sıra özyeterliliği yüksek olan öğretmenler, yeni öğretim yaklaşımlarını uygulamaya daha isteklidirler (Czerniak ve Lumpe, 1996). Nitekim alanyazında yapılan birçok araştırma (Anderson, Greene ve Loewen, 1988; Gibson ve Dembo, 1984; Midgley, Feldlaufer ve Eccles, 1989; Ross, 1992; Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2001) öğretmen özyeterliliği ile öğrenci özyeterliliği, motivasyonu ve başarısı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. Gerek kuramsal altyapı gerekse alanyazında yapılan araştırma sonuçları incelendiğinde, öğretmen özyeterliliğinin etkin bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturulmasında kilit bir role sahip olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin özyeterlik algılarını ele alan çeşitli araştırmalar (Babaoğlu ve Korkut, 2012; Coşkun, 2010; Eberle, 2011; Emre ve Ünsal, 2017; Güvenç, 2011; Kaçar ve Beycioğlu, 2017; Karasu, 2018; Korkut ve Babaoğlu, 2012; Murshidi, Konting, Elas ve Foui, 2006; Özerkan, 2007; Saracaloğlu, Certel, Varol ve Bahadır, 2012; Şahin, 2010; Tarmalu ve Öim, 2005; Tschannen-Moran vd., 1998; Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2007; Üstüner, Demirtaş, Cömert ve Özer, 2009) bulunmaktadır. Bu araştırmalarda öğretmenlerin özyeterlik algılarının çeşitli değişkenlerle ilişkisinin yanı sıra, genellikle cinsiyet ve mesleki kıdeme göre değişimine bakılmıştır. Araştırmaların bazılarında öğretmenlerin özyeterlik algıları cinsiyet ve mesleki kıdeme göre anlamlı şekilde değişmezken, bazılarında ise anlamlı şekilde değiştiği görülmektedir. Bu doğrultuda bu değişkenlerin, farklı çalışma gruplarıyla da incelenmesinin, öğretmenlerin özyeterlik algılarına olan etkilerine bütünsel bir bakış açısı sağlayacağı söylenebilir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin çalıştıkları yerin (şehir merkezi veya kırsal) ve öğretmenlik branşlarının özyeterlik algılarına etkisinin incelendiği araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin özyeterlik algılarının ne düzeyde olduğu, hangi değişkenlerden etkilendiğinin ortaya koyulması, özellikle eğitim politikalarını yönlendirenler ve okul yöneticileri için çeşitli bakış açıları oluşturabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda bu araştırmanın amacı öğretmenlerin özyeterlik algılarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu kapsamda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Öğretmenlerin özyeterlik algıları ne düzeydedir?
- Öğretmenlerin özyeterlik algıları cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Öğretmenlerin özyeterlik algıları görev yerine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

- Öğretmenlerin özyeterlik algıları branşa göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
- Öğretmenlerin özyeterlik algıları mesleki kıdeme göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Karasar'a (2006) göre tarama modelleri, varolan bir durumu varolduğu şekliyle ortaya koymayı amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Bu araştırmada da öğretmenlerin özyeterliklerine ilişkin hâlihazırda var olan algılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlandığı için bu model tercih edilmiştir. Bu bakımdan araştırmanın betimsel bir nitelik kazandığını söylemek mümkündür.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılı bahar döneminde görev yapmakta olan çeşitli branşlardan 249 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışma grubunun seçiminde kolay örneklem yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda katılımcıların % 55'i (137) kadın, % 45'i (112) erkektir. Katılımcıların % 47'si (116) temel eğitim (sınıf ve okul öncesi) öğretmeni, % 53'ü (133) branş öğretmenidir. Katılımcıların % 23'ü (56) taşrada (kırsal), % 77'si (193) şehir merkezinde görev almaktadır. Katılımcıların % 33'ü (81) 1-5 yıl arası, % 30'u (76) 6-10 yıl arası, % 18'i (45) 11-15 yıl arası ve % 19'u (47) ise 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Bu araştırma kapsamında Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy (2001) tarafından geliştirilen ve Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Öğretmen Özyeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek "Öğrenci Katılımını Sağlama", "Sınıf Yönetimi" ve "Öğretimsel Stratejiler" olmak üzere üç boyuttan oluşmakta ve her boyutta 8 madde bulunmaktadır. "Öğrenci Katılımını Sağlama" alt boyutunda yer alan bir madde şu şekildedir: "Derse az ilgi gösteren öğrencileri motive etmeyi ne kadar başarabilirsiniz?". "Sınıf Yönetimi" alt boyutunda yer alan bir madde şu şekildedir: "Öğrencilerin sınıf kurallarına uymalarını ne kadar sağlayabilirsiniz?", "Öğretimsel Stratejiler" alt boyutunda yer alan bir madde ise şu şekildedir: "Çok yetenekli öğrencilere uygun öğrenme ortamını nasıl sağlayabilirsiniz?".

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları kapsamında ise Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Bu kapsamda ölçeğin Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı "Öğrenci Katılımını Sağlama" alt boyutu için .82, "Sınıf Yönetimi" alt boyutu için .84, "Öğretimsel Stratejiler" alt boyutu için .86 ve ölçeğin geneli için .93 olarak hesaplanmıştır. Ölçek 9'lu likert tipindedir. Ölçekten alınacak en düşük puan 24, en yüksek puan ise 216'dır. Bu araştırma kapsamında yapılan analizlerde ölçeğin Cronbach alpha katsayısı "Öğrenci Katılımını Sağlama" alt boyutu için .86, "Sınıf Yönetimi" alt boyutu için .86, "Öğretimsel Stratejiler" alt boyutu için .90 ve ölçeğin geneli için .95 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizine geçilmeden önce verilerin normallik varsayımlarına uyup uymadığı incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikle veri girişi sırasında eksik ve özensiz doldurulan ölçekler tespit edilmiş ve araştırma dışı bırakılmıştır. Çünkü bu ölçekler tek bir sütunda doldurulmuş olup, muhtemel uç değerleri oluşturacaklardır. Bu bakımdan başlangıçta 262 olan veri sayısı, bu eleme işleminden sonra 249 olarak belirlenmiştir. Daha sonra ise ölçeğin geneli ve alt boyutlarına ilişkin basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1 ile +1 değerleri arasında olduğu görülmüştür. Bu kapsamdaki bilgiler bulgular kısmındaki Tablo 1'de verilmiştir. Morgan, Leech, Gloeckner ve Barrett (2004) basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1 ile +1 değerleri arasında olmasının, verilerin normal dağılım gösterdiğine işaret olduğunu belirtmişlerdir. Bu kapsamda verilerin normal dağılıma sahip olduğu söylenebilir. Sonuç itibarıyla verilerin analizinde parametrik testler tercih edilmiştir. Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında öğretmenlerin özyeterlik algı düzeyleri incelendiği için betimsel istatistiklerden aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Ölçek her ne kadar 9'lu Likert tipinde olsa da değerlendirme yapılırken, 5'li likert tipinde ve "yetersiz", "çok az yeterli", "biraz yeterli", "oldukça yeterli" ve "çok yeterli" şeklinde tanımlanmıştır (Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya,

2005). Bu doğrultuda bu araştırmada betimsel istatistiklerde aritmetik ortalamaların yorumlanmasında 1.00-2.60 arası “çok düşük”, 2.61-4.20 arası “düşük”, 4.21-5.80 arası “orta”, 5.81-7.40 arası “yüksek” ve 7.41-9.00 arası ise “çok yüksek” düzeyleri dikkate alınmıştır. Nitekim Ekinci (2015) de araştırmada aynı ölçüğe ilişkin benzer bir düzey tanımlaması yapmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenlerinden olan görev yeri değişkeni şehir merkezi ve taşra (kırsal) olmak üzere iki kategorilidir. Diğer bir değişken olan branş değişkeni de temel eğitim ve branş olmak üzere iki kategorilidir. Temel eğitim alanı öğretmenlerini okul öncesi ve sınıf öğretmenleri, branş öğretmenlerini ise bu iki branşın dışındaki öğretmen grupları oluşturmaktadır. Bu bakımdan cinsiyet, görev yeri ve branş değişkenleri incelenirken bağımsız t testi kullanılmıştır. Mesleki kıdem değişkeni incelenirken ise, dördü kategorik olduğu için, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Ayrıca varyans analizinde anlamlı fark çıkması durumunda ise Tukey testi tercih edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine göre bir sıralama yoluna başvurulmuştur. Bu doğrultuda öncelikle öğretmenlerin özyeterlik algı düzeyleri aritmetik ortalama ve standart sapma betimsel istatistikleriyle sunulmuştur. Daha sonra ise öğretmenlerin özyeterlik algılarının cinsiyet, görev yeri, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre değişimleri incelenmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan öğretmenlerin özyeterlik algılarının ne düzeyde olduğuna ilişkin betimsel istatistik değerleri Tablo 1 'de verilmiştir. Betimsel istatistik tablosunda aritmetik ortalama, standart sapma ile basıklık ve çarpıklık değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 1. Öğretmenlerin Özyeterlik Algı Düzeyleri

Boyutlar	N	\bar{X}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Katılım	249	7.27	0.87	-.68	.95
Yönetim	249	7.28	0.87	-.47	.14
Strateji	249	7.16	1.04	-.69	.63
Genel	249	7.23	0.88	-.58	.61

Tablo 1'deki betimsel analiz sonuçlarına göre öğretmenlerin en yüksek ortalamasının yönetim özyeterlik ($\bar{X}= 7.28$), en düşük ortalamasının ise strateji özyeterlik ($\bar{X}= 7.16$) boyutunda olduğu görülmektedir. Bununla birlikte öğretmenlerin özyeterlik algılarının tüm boyutlarda “yüksek” düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca basıklık ve çarpıklık değerlerine bakıldığında -1 ile +1 değerleri arasında olduğu görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını gösteren bağımsız t-testi sonuçları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Özyeterlik Algılarının Cinsiyete Göre t-testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Katılım	Kadın	137	7.26	0.95	247	-0.15	0.98*
	Erkek	112	7.26	0.78			
Yönetim	Kadın	137	7.28	0.87	247	-0.10	0.91*
	Erkek	112	7.27	0.87			
Strateji	Kadın	137	7.13	1.08	247	0.35	0.71*
	Erkek	112	7.28	0.98			
Genel	Kadın	137	7.22	0.91	247	0.11	0.92*
	Erkek	112	7.23	0.83			

*p> .05

Tablo 2'deki bağımsız t-testi sonuçlarına göre, öğretmenlerin katılım [$t_{(247)} = -0.15, p > .05$], yönetim [$t_{(247)} = -0.10, p > .05$], strateji [$t_{(247)} = 0.35, p > .05$] ve genel [$t_{(247)} = 0.11, p > .05$] özyeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılaşma göstermediği görülmektedir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan öğretmenlerin özyeterlik algılarının görev yaptıkları yerleşim birimine göre değişimini gösteren bağımsız t testi sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Özyeterlik Algılarının Görev Yerine Göre t-testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Katılım	Taşra	56	7.06	0.86	247	-2.30	0.04*
	Şehir merkezi	193	7.33	0.88			
Yönetim	Taşra	56	7.10	0.88	247	-1.77	0.07
	Şehir merkezi	193	7.33	0.87			
Strateji	Taşra	56	6.91	1.06	247	-1.92	0.04*
	Şehir merkezi	193	7.23	1.03			
Genel	Taşra	56	7.02	0.87	247	-2.04	0.04*
	Şehir merkezi	193	7.29	0.87			

* $p < .05$

Tablo 3'deki bağımsız t-testi sonuçlarına göre, görev yerine göre öğretmenlerin yönetim [$t_{(247)} = -1.77, p > .05$] özyeterlik algıları anlamlı şekilde farklılaşmazken; katılım [$t_{(247)} = -2.30, p < .05$], strateji [$t_{(247)} = -1.92, p < .05$] ve genel [$t_{(247)} = -2.04, p < .05$] özyeterlik algılarının anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Buna göre şehir merkezinde görev yapan öğretmenlerin katılım ($\bar{X} = 7.33$), strateji ($\bar{X} = 7.23$) ve genel ($\bar{X} = 7.29$) özyeterlik ortalamaları daha yüksektir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgu

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan öğretmenlerin özyeterlik algılarının branşa göre anlamlı şekilde farklılaşp farklılaşmadığını gösteren bağımsız t-testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Öz-yeterlik Algılarının Branşa Göre t-testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Katılım	Temel eğitim	116	7.35	0.84	247	1.49	0.13
	Branş	133	7.18	0.90			
Yönetim	Temel eğitim	116	7.41	0.82	247	2.41	0.02*
	Branş	133	7.15	0.90			
Strateji	Temel eğitim	116	7.28	1.01	247	1.84	0.66
	Branş	133	7.04	1.05			
Genel	Temel eğitim	116	7.35	0.84	247	2.03	0.04*
	Branş	133	7.12	0.89			

* $p < .05$

Tablo 4'teki bağımsız t-testi sonuçlarına göre, branşa göre öğretmenlerin katılım [$t_{(247)} = 1.49, p > .05$] ve strateji [$t_{(247)} = 1.84, p > .05$] özyeterlik algılarının anlamlı olarak farklılaşmadığı, buna karşın yönetim [$t_{(247)} = 2.41, p < .05$] ve genel [$t_{(247)} = 2.03, p < .05$] özyeterlik algılarında temel eğitim alanı öğretmenlerinin lehine anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Buna göre temel eğitim alanı öğretmenlerinin yönetim ($\bar{X} = 7.41$) ve genel ($\bar{X} = 7.35$) özyeterlik ortalamaları daha yüksektir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgu

Araştırmanın beşinci alt problemi olan öğretmenlerin öz-yeterlik algılarının mesleki kıdeme göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak için tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Öncelikle kıdem değişkenine ilişkin betimsel analiz ve varyans homojenliğine ilişkin Levene testi sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur. Daha sonra ise tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 5. Öğretmenlerin Özyeterlik Algılarının Mesleki Kıdeme Göre Betimsel Analiz ve Varyans Homojenliği Testi Sonuçları

Boyutlar	Gruplar	N	\bar{X}	SS	Levene İstatistiği	
					F	p
Katılım	1. 1-5 yıl	81	6.93	0.94	1.57	0.19*
	2. 6-10 yıl	76	7.31	0.84		
	3. 11-15 yıl	45	7.43	0.81		
	4. 16 yıl-	47	7.60	0.67		
	Toplam	249	7.26	0.87		
Yönetim	1. 1-5 yıl	81	7.01	0.83	1.90	0.13*
	2. 6-10 yıl	76	7.36	0.88		
	3. 11-15 yıl	45	7.29	1.02		
	4. 16 yıl-	47	7.25	0.65		
	Toplam	249	7.27	0.87		
Strateji	1. 1-5 yıl	81	6.80	1.11	2.96	0.06*
	2. 6-10 yıl	76	7.27	0.97		
	3. 11-15 yıl	45	7.18	1.11		
	4. 16 yıl-	47	7.54	0.74		
	Toplam	249	7.15	1.04		
Genel	1. 1-5 yıl	81	6.91	0.89	1.82	0.14*
	2. 6-10 yıl	76	7.31	0.85		
	3. 11-15 yıl	45	7.30	0.93		
	4. 16 yıl-	47	7.56	0.64		
	Toplam	249	7.23	0.87		

* $p > .05$

Tablo 5'teki betimsel analiz sonuçlarına göre katılım özyeterlik algısında en yüksek ortalama (\bar{X} = 7.60) 16 yıl ve üstü, en düşük ortalama (\bar{X} = 6.93) ise 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenleridir. Yönetim özyeterlik algısında en yüksek ortalama (\bar{X} = 7.36) 6-10 arası, en düşük ortalama (\bar{X} = 7.01) ise 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenleridir. Strateji özyeterlik algısında en yüksek ortalama (\bar{X} = 7.54) 16 yıl ve üstü, en düşük ortalama (\bar{X} = 6.80) ise 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip olan öğretmenleridir. Genel özyeterlik algısında en yüksek ortalama (\bar{X} = 7.56) 16 yıl ve üstü, en düşük ortalama (\bar{X} = 6.91) ise 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenleridir. Levene istatistiği sonuçlarına bakıldığında ise tüm özyeterlik boyutlarında varyansların homojen olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda ortalamalar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi, istatistiksel farkın bulunduğu durumlarda ise farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını ortaya çıkarmak için Tukey testi yapılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Özyeterlik Algılarının Mesleki Kıdem Açısından Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Tukey
Katılım	Gruplararası	15.912	3	5.304	7.416	.000*	4,3,2 > 1
	Gruplarıçi	175.223	245	.715			
	Toplam	191.135	248				

Yönetim	Gruplararası	9.648	3	3.216	4.368	.005*	4 > 1
	Gruplarıçi	180.409	245	.736			
	Toplam	190.057	248				
Strateji	Gruplararası	18.408	3	6.136	5.992	.001*	4,2 > 1
	Gruplarıçi	250.892	245	1.024			
	Toplam	263.300	248				
Genel	Gruplararası	14.173	3	4.724	6.521	.000*	4,2 > 1
	Gruplarıçi	177.489	245	.724			
	Toplam	191.662	248				

* $p < .05$

Tablo 6'daki analiz sonuçlarına göre katılım [$F_{(3-245)} = 7.416, p < .05$], yönetim [$F_{(3-245)} = 4.368, p < .05$], strateji [$F_{(3-245)} = 5.992, p < .05$] ve genel [$F_{(3-245)} = 6.521, p < .05$] özyeterlik algıları açısından anlamlı farklılıklar belirlenmiştir. Katılım özyeterlik algısı kapsamında Tukey analizi sonuçlarına göre; 16 yıl ve üstü ($\bar{X} = 7.60$), 11-15 yıl arası ($\bar{X} = 7.43$) ve 6-10 yıl arası ($\bar{X} = 7.31$) mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ortalaması, 1-5 yıl arası ($\bar{X} = 6.93$) mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ortalamasından daha yüksektir. Yönetim özyeterlik boyutu kapsamında Tukey analizi sonuçlarına göre; 16 yıl ve üstü ($\bar{X} = 7.25$) mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ortalaması, 1-5 yıl arası ($\bar{X} = 7.01$) mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ortalamasından daha yüksektir. Strateji özyeterlik algısı kapsamında Tukey analizi sonuçlarına göre; 16 yıl ve üstü ($\bar{X} = 7.54$) ve 6-10 yıl arası ($\bar{X} = 7.27$) mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ortalaması, 1-5 yıl arası ($\bar{X} = 6.80$) mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ortalamasından daha yüksektir. Genel özyeterlik algısı kapsamında Tukey analizi sonuçlarına göre; 16 yıl ve üstü ($\bar{X} = 7.56$) ve 6-10 yıl arası ($\bar{X} = 7.37$) mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ortalaması, 1-5 yıl arası ($\bar{X} = 6.91$) mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin ortalamasından daha yüksektir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada öğretmenlerin özyeterlik algıları cinsiyet, branş, görev yeri ve mesleki kıdem gibi çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın birinci alt problemi doğrultusunda öğretmenlerin özyeterlik algı düzey ortalamaları incelenmiştir. Buna göre öğretmenlerin özyeterlik algılarının her boyutta "yüksek" düzeyde olduğu ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin en yüksek özyeterlik boyutunun yönetim, en düşük özyeterlik boyutunun ise strateji olduğu saptanmıştır. Bu bulgulardan yola çıkılarak, öğretmenlerin sınıfta öğrenci katılımını sağlama, öğretim stratejilerini kullanma ve sınıf yönetimini sağlamada kendilerini oldukça yeterli bulduklarını söylemek mümkündür. Ayrıca öğretmenlerin kendilerini en çok sınıf yönetimini sağlama konusunda yeterli hissettikleri söylenebilir. Alanyazında yapılan birçok araştırma (Babaoğlu ve Korkut, 2010; Coşkun, 2010; Ekici, 2006; Friedman ve Kass, 2002; Güvenç, 2011; Kihoro ve Wangari-Bunyi, 2017; Saracaloğlu vd., 2012; Tschannen-Moran ve Woolfolk-Hoy, 2001; Yılmaz, Çokluk-Bökeoğlu, 2008) da bu araştırma bulgularıyla örtüşmektedir. Bu çalışmalarda da öğretmenlerin özyeterlik algıları yüksek çıkmıştır.

Araştırmanın ikinci alt problemi doğrultusunda öğretmenlerin özyeterlik algılarının cinsiyete göre değişimi incelenmiştir. Analizler sonucunda öğretmenlerin özyeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bu bulgudan yola çıkılarak, cinsiyetin öğretmenlerin özyeterlik algıları üzerinde etkisinin olmadığı söylenebilir. Alanyazında yapılan birçok araştırma (Benzer, 2011; Gençtürk ve Memiş, 2010; Kaçar ve Beycioğlu, 2017; Özerkan, 2007; Turcan, 2011; Üstüner vd., 2009; Zararsız, 2012) da bu araştırma sonucunu desteklemektedir. Bunun yanı sıra Gür, Çakıroğlu ve Çapa Aydın'ın (2012) araştırmalarındaki hiyerarşik regresyon analizi sonuçlarına göre de cinsiyetin, öğretmenlerin özyeterlik algıları üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Cinsiyetin, öğretmenlerin özyeterlik algıları üzerinde bir etkisinin olmamasını Denizoğlu (2008), sosyal yaşamda ve çalışma sahasında erkek ile kadın arasındaki farkın gittikçe kapanmasına bağlamıştır. Öte yandan Korkut ve Babaoğlu'nun (2012) araştırmalarında farklı bir bulgu elde edilmiştir. Söz konusu çalışmada erkek öğretmenlerin özyeterlik algılarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmacılar, erkek öğretmenlerin özyeterlik algılarının yüksek çıkmasını, toplumun erkeklere atfettiği roller ile ilişkilendirmişlerdir. Eberle (2011) ve Ekici (2006) ise araştırmalarında kadın öğretmenlerin özyeterlik algılarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi doğrultusunda öğretmenlerin özyeterlik algılarının görev yaptıkları yerleşim birimine göre değişimi incelenmiştir. Analizler sonucunda öğretmenlerin özyeterlik algılarının görev yaptıkları yerleşim birimine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre şehir merkezinde görev yapan öğretmenlerin katılım, strateji ve genel özyeterlik algıları, taşrada (kırsalda) görev yapan öğretmenlerin özyeterlik algılarından daha yüksektir. Bu bulgulardan yola çıkılarak şehir merkezinde görev yapan öğretmenlerin öğrenci katılımını sağlama, öğretim stratejilerini kullanma ve genel özyeterlik anlamında kendilerini daha yeterli buldukları söylenebilir. Korkut ve Babaoğlu'nun (2012) araştırmaları da bu araştırma sonucunu desteklemektedir. Sözkonusu araştırmada da şehir merkezinde görev yapan öğretmenlerin özyeterlik algıları daha yüksektir. Bunun nedeni, şehir merkezinde görev alan öğretmenlerin mesleki anlamda daha tecrübeli olmaları ve hem sosyal bağlamda hem de çalıştıkları okul koşulları özelinde daha çok imkâna sahip olmaları olabilir. Bunun yanı sıra şehir merkezindeki okullarda daha fazla sayıda öğretmen görev yaptığı için, öğretmenlerin birbirlerinin öğretim tecrübelerinden daha fazla yararlanabildikleri ve bunun da mesleki anlamda kendilerini daha yeterli hissetmelerini sağladığı söylenebilir. Bu durum da Bandura'nın (1986, 1997) kuramında ortaya koyduğu dolaylı yaşantı ilkesiyle örtüşmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi doğrultusunda öğretmenlerin özyeterlik algılarının branşa göre değişimi incelenmiştir. Analizler sonucunda öğretmenlerin özyeterlik algılarının branşa göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre temel eğitim alanı öğretmenlerinin yönetim ve genel özyeterlik algıları, branş öğretmenlerinin özyeterlik algılarından daha yüksektir. Bu bulgulardan yola çıkılarak, okul öncesi ve sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimini sağlamada ve genel özyeterlik anlamında kendilerini daha yeterli gördükleri söylenebilir. Bunun sebebi, temel eğitim alanı öğretmenlerinin belirli bir dönem sürekli aynı sınıfa girmeleri ve dolayısıyla öğrencileri daha iyi tanımları olabilir. Yani öğrenciler ve dolayısıyla sınıf atmosferi aynı olduğu için sınıf yönetimini sağlamada kendilerini daha yetkin hissediyor olabilirler. Nitekim Akça, Ulutaş ve Yabancı'nın (2018) araştırmalarında da öğretmenlerin özyeterlik algılarının branşlara göre anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Sözkonusu araştırmada da temel eğitim alanı öğretmenlerinin özyeterlik algılarının diğer branşlara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra, Karasu'nun (2018) araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin katılım ve strateji özyeterlik algıları branşa göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Sözkonusu araştırmada imam hatip okullarındaki meslek dersi öğretmenlerinin özyeterlik algılarının, diğer branş öğretmenlerinin özyeterlik algılarına göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın, Üstüner ve diğerleri (2009) ile Kaçar ve Beycioğlu'nun (2017) araştırmalarında ise öğretmenlerin özyeterlik algıları branşa göre anlamlı şekilde farklılaşmamıştır.

Araştırmanın beşinci alt problemi doğrultusunda öğretmenlerin özyeterlik algılarının mesleki kıdeme göre değişimi incelenmiştir. Analizler sonucunda öğretmenlerin özyeterlik algılarının mesleki kıdeme göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre 16 yıl ve üstü, 11-15 yıl arası ve 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin katılım özyeterlik algıları, 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin özyeterlik algılarından daha yüksektir. 16 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin yönetim özyeterlik algıları, 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin özyeterlik algılarından daha yüksektir. 16 yıl ve üstü ve 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin strateji ve genel özyeterlik algıları, 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin özyeterlik algılarından daha yüksektir. Analiz sonuçlarına bütünsel olarak bakıldığında tüm özyeterlik boyutlarında 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin özyeterlik algılarının, diğer mesleki kıdem gruplarından daha düşük düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Bu bakımdan öğretmenlerin özyeterlik algılarının, mesleki kıdemleri arttıkça yükseldiği söylenebilir. Ayrıca mesleki kıdemi yüksek olan öğretmenlerin özellikle sınıf yönetimini ve öğrenci katılımını sağlamada kendilerini daha yeterli gördüklerini söylemek mümkündür. Mesleğin başında olan öğretmenlerin özyeterlik algılarının düşük olmasının sebebinin, üniversite eğitimleri süresince teorik ağırlıklı eğitim almaları, uygulama ağırlıklı dersleri verimli bir şekilde almamaları olduğu söylenebilir. Nitekim Taşgın ve Küçükoğlu'nun (2016) yaptıkları araştırmalarında üniversitelerin eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulaması derslerinin, öğretmen adaylarının özyeterlik algılarında önemli bir etken olduğunu ortaya koymuşlardır. Bunun yanı sıra öğrenci, öğrenci velisi, okul idaresi gibi değişkenlerle bir anda karşı karşıya gelen genç öğretmenlerin panik durumları da özyeterlik algılarında düşüşe sebep olabilir. İlgili alanyazında bu araştırma sonuçlarıyla benzer şekilde öğretmenlerin özyeterlik algılarının mesleki kıdeme göre değiştiğini ortaya koyan araştırmalar (Akça, Ulutaş ve Yabancı, 2018; Coşkun, 2010; Güvenç, 2011; Karasu, 2018) bulunmaktadır. Bu araştırmalardan bazılarında öğretmenlerin özyeterlik algıları mesleki kıdem arttıkça artarken, bazılarında ise mesleki kıdem arttıkça azalmaktadır. Bunun yanı sıra, bu araştırma

sonuçlarının tersine, öğretmenlerin özyeterlik algılarının mesleki kıdeme göre değişmediğini ortaya koyan araştırmalar (Ekici, 2006; Ercan, 2007; Korkut ve Babaoğlu, 2012; Saracaloğlu vd., 2012; Üstüner vd., 2009; Yılmaz, Çokluk-Bökeoğlu, 2008) da bulunmaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırmada görev yapılan yerleşim birimi, branş ve mesleki kıdem değişkenlerinin öğretmenlerin özyeterlik algılarını etkilediği, cinsiyet değişkeninin ise özyeterlik algılarını etkilemediği saptanmıştır. Bu kapsamda temel bulgular şu şekilde özetlenebilir: Şehir merkezinde görev yapan öğretmenlerin özyeterlik algıları, kırsalda görev yapan öğretmenlerin özyeterlik algılarından daha yüksektir. Temel eğitim alanı öğretmenlerinin özyeterlik algıları, branş öğretmenlerinin özyeterlik algılarından daha yüksektir. Mesleki kıdemi fazla olan öğretmenlerin özyeterlik algıları ise mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin özyeterlik algılarından daha yüksektir.

Öneriler

- Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında öğretmenlerin özyeterlik algılarının görev yaptıkları yerleşim birimine göre değişimi incelenmiştir. Bu bağlamda şehir merkezinden uzakta, kırsalda bulunan okullarla şehir merkezindeki okullar ele alınmıştır. Bunun yanı sıra daha geniş bir çalışma grubuyla çeşitli sosyo-ekonomik seviyelerdeki okullarda görev yapan öğretmenlerin özyeterlik algıları karşılaştırılabilir.
- Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında öğretmenlerin özyeterlik algılarının branşlara göre değişimi incelenirken, branşlar iki kısma bölünmüştür. Temel eğitim alanını okul öncesi ve sınıf öğretmenleri oluştururken, branş alanını ise diğer branşlardaki öğretmenler oluşturmuştur. Yani branş alanı öğretmenleri ayrı ayrı ele alınmamış, tek bir grup olarak ele alınmıştır. Bunun yerine branşlar ayrı ayrı ele alınarak, daha detaylı bulgular elde edilebilir.
- Araştırmanın beşinci alt problemine ilişkin sonuçlara göre mesleğin ilk yıllarındaki öğretmenlerin özyeterlik algılarının diğer mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin özyeterlik algılarına göre daha düşük olduğunu söylemek mümkündür. Bu doğrultuda üniversitelerin eğitim fakültelerindeki öğretmenlik uygulamalarının daha etkin geçmesi sağlanabilir. Bunun da büyük oranda eğitim fakültesi ve Milli Eğitim Bakanlığı kapsamındaki okullar arasındaki sıkı işbirliğine bağlı olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü öğretmenlik uygulamaları, öğretmenlerin gerçek mesleki deneyimlerinden önceki öğretmenlikle ilgili ilk doğrudan deneyimlerini oluşturmaktadır. Bu deneyimlerin verimli geçmesinin, öğretmenlerin mesleklerinin ilk yıllarındaki özyeterlik algılarının yükselmesine katkıda bulunabileceğini söylemek mümkündür.
- Bu araştırma nicel bir desende gerçekleştirilmiştir. Özellikle branş, görev yeri ve mesleki kıdem değişkenlerinin öğretmenlerin özyeterlik algıları üzerindeki etkisi nitel araştırma desenleriyle derinlemesine araştırılabilir. Örneğin şehir merkezi ve kırsaldaki okullarda gözlem ve görüşme teknikleriyle, bu okullarda görev yapan öğretmenlerin özyeterlik algıları çeşitli yönleriyle irdelenebilir.
- Bu araştırmada öğretmenlerin özyeterlik algıları cinsiyet, görev yeri, branş ve mesleki kıdem değişkenlerine göre incelenmiştir. Bu değişkenlerin yanı sıra daha geniş bir çalışma grubuyla öğretmenlerin özyeterlik algılarının coğrafi bölgelere göre değişimi incelenebilir.

Kaynakça

- Abalı Öztürk, Y., Şahin, Ç. (2015). Matematiğe ilişkin akademik başarı, özyeterlilik ve tutum arasındaki ilişkilerin belirlenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 31, 343-366.
- Ahmad, A. ve Safaria, T. (2013). Effects of self-efficacy on students' academic performance. *Journal of Education, Health and Community Psychology*, 2, 22-29.
- Akça, F., Ulutaş, E. ve Yabancı C. (2018). Investigation of teachers' self-efficacy beliefs, locus of control and intercultural sensitivities from the perspective of individual differences. *Journal of Education and Learning*, 7(3), 219-232.
- Akengin, H., Yıldırım, G., İbrahimoglu, Z. ve Arslan S. (2014). Öğrencilerin coğrafya dersine ilişkin özyeterlilik algıları ve akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 29, 150-167.
- Anderson, R., Greene, M. ve Loewen, P. (1988). Relationships among teachers' and students' thinking skills, sense of efficacy, and student achievement. *Alberta Journal of Educational Research*, 34(2), 148-165.
- Babaoğlan, E. ve Korkut, K. (2012). Sınıf öğretmenlerinin özyeterlilik inançları ile sınıf yönetimi beceri algıları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 1-19.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy, The exercise of control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Benzer, F. (2011). *İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin özyeterlilik algılarının analizi*. (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Coşkun, M. K. (2010). Din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin özyeterlilik algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1, 95-109.
- Czerniak, C. M., ve Luipe, A. T. (1996). Relationship between teacher beliefs and science education reform. *Journal of Science Teacher Education*, 7, 247-266.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J. & Sarıkaya, H. (2005). Development and validation of Turkish version of teachers' sense of efficacy scale. *Eğitim ve Bilim (Education and Science)*, 30(137), 74-81.
- Denizoğlu, P. (2008). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen bilgisi öğretimi öz yeterlilik inanç düzeyleri, öğrenme stilleri ve fen bilgisi öğretimine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi*. (Yüksek lisans tezi) Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Eberle, W. M. (2011). *Teacher self-efficacy and student achievement as measured by North Carolina reading and math end-of-grade tests*. (Electronic Theses). North Caroline.

- Ekici, G. (2006). Meslek lisesi öğretmenlerinin öğretmen öz yeterlik inançları üzerine bir araştırma. *Eğitim Araştırmaları*, 6(24), 87-96.
- Ekinci, N. (2015). Öğretmen adaylarının öğrenme yaklaşımları ve öğretmen özyeterlik inançları arasındaki ilişki. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 62-76.
- Emre, Ş. C. ve Ünsal, S. (2017). The investigation of the relationship between secondary school teachers' self efficacy beliefs and attitude towards teaching. *European Journal of Education Studies*. 3(6), 94-111.
- Ercan, S. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin bilimsel süreç beceri düzeyleri ile fen bilgisi öz yeterlik düzeylerinin karşılaştırılması (Uşak İli örneği)*. (Yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon.
- Firedman, I. A. ve Kass E. (2002). Teacher self-efficacy: a classroom-organization conceptualization. *Teaching and Teacher Education*, 18, 675-686.
- Gençtürk, A. ve Memiş, A. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin özyeterlik algıları ve iş doyumlarının demografik faktörler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 9(3), 1037-1054.
- Gibson, S. ve Dembo, M. H. (1984). Teacher efficacy: A construct validation. *Journal of Educational Psychology*, 76(4), 569-582.
- Gür, G., Çakıroğlu, J. ve Çapa-Aydın, Y. (2012). Investigating predictors of sense of efficacy beliefs of classroom, science, and mathematics teachers. *Eğitim ve Bilim*, 37, 68-76.
- Güvenç, H. (2011). Sınıf öğretmenlerinin özerklik destekleri ve mesleki özyeterlik algıları. *Educational Administration: Theory and Practice*, 17(1), 99-116.
- Kaçar, T. ve Beycioğlu K. (2017). İlköğretim öğretmenlerinin özyeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(4), 1753-1767.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasu, T. (2018). İmamhatip ortaokullarında görev yapan öğretmenlerin özyeterlik algıları ile mesleki tükenmişlik düzeylerinin ilişkisi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 325-343.
- Kihoro, M. F., ve Bunyi, G. W. (2017). Levels of teacher self-efficacy among pre-school teachers in Nairobi and Kiambu in counties, Kenya. *European Journal of Education Studies*, 3(2), 363-371.
- Korkut, K ve Babaoğlu, E. (2012). Sınıf öğretmenlerinin özyeterlik inançları. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 8(16), 269-281.
- Midgley, C., Feldlaufer, H., ve Eccles, J. (1989). Change in teacher efficacy and student self- and task-related beliefs in mathematics during the transition to junior high school. *Journal of Educational Psychology*, 81, 247-258.
- Morgan, G. A., Leech, N. L., Gloeckner, G. W., ve Barrett, K. C. (2004). *SPSS for introductory statistics: Use and interpretation (2nd ed.)*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Murshidi, R., Konting, M. M., Elas, H., ve Fooki, F. S. (2006). Sense of efficacy among beginning teachers in Sarawak. *Teacher Education*, 17, 265-275.

- Özerkan, E. (2007). *Öğretmenlerin özyeterlik algıları ile öğrencilerin sosyal bilgiler benlik kavramları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi; Edirne.
- Ross, J. A. (1992). Teacher efficacy and the effect of coaching on student achievement. *Canadian Journal of Education*, 17(1), 51-65.
- Saracaloğlu, S. A., Certel, Z., Varol, R. ve Bahadır, Z. (2012). Beden eğitimi öğretmenlerinin özyeterlik inançları ve denetim odaklarının incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 3(2), 54-65.
- Schunk, D. H. (1995). Self-efficacy, motivation, and performance. *Journal of Applied Sport Psychology*, 7(2), 112-137.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya*. Gazi Kitabevi.
- Stajkovic, A. D., ve Luthans, F. (2002). Social cognitive theory and self-efficacy: Implications for motivation theory and practice. In R. M. Steers, L. W. Porter, & G. A. Bigley (Eds.), *Motivation and Work Behavior* (7th ed.), pp. 126-140. NY: McGraw-Hill.
- Şahin, E. (2010). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin öğretim stili tercihlerinin, cinsiyetlerinin, mesleki kıdemlerinin, özyeterlik algılarının ve özyönetimli öğrenmeye hazırbulunuşluk düzeylerinin mesleki yeterlikler üzerindeki etkisi* (Doktora tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Tarmalu, M. ve Õim, O. (2005). Estonian teachers' beliefs on teacher efficacy and influencing factors. *A Journal of the Humanities & Social Sciences*, 9, 177-191.
- Taşgın, A. ve Küçüköğlü, A. (2016). The effect of clinical practice on teacher candidates' self-fficacy Perceptions. *Cukurova University Faculty of Education Journal*, 45(2), 265-286.
- Tschannen-Moran, M. ve Woolfolk-Hoy, A. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783-805.
- Tschannen-Moran, M., Woolfolk-Hoy ,A. ve Hoy, W. K. (1998). Teacher efficacy: Its meaning and measure. *Review of Educational Research*, 68(2), 202-248.
- Tschannen-Moran, M., ve Woolfolk-Hoy, A. (2007). The differential antecedents of self-efficacy of novice and experienced teachers. *Teaching and Teacher Education*, 23, 944-956.
- Turcan, H.G. (2011). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin özyeterlik algıları ile iş doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Üstüner, M., Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2009). Ortaöğretim öğretmenlerinin öz yeterlik algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(17), 1-16.
- Viau, R. (2015). *Okulda motivasyon* (Çev. Y. Budak). Anı Yayınları.
- Yılmaz, K. ve Çokluk-Bökeoğlu, Ö. (2008). İlköğretim okulu öğretmenlerinin yeterlik inançları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 143-167.
- Yılmaz, E. Yiğit, R. ve Kaşaracı, İ .(2012). İlköğretim öğrencilerinin özyeterlik düzeylerinin akademik başarı ve bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23,371-388.
- Zararsız, N. (2012). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin özyeterlik algılarının incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.